

Úvod

Předkládaná publikace **Postavení venkova v Olomouckém kraji** navazuje na úvodní studii z roku 2007, kterou vydal Český statistický úřad Olomouc pod názvem **Rozvoj venkova v Olomouckém kraji v letech 2000 až 2006** a na studii **Varianty vymezení VENKOVA a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006**, vydanou Českým statistickým úřadem v září loňského roku. Obě dříve vydané publikace se zaměřily zejména na hledání vhodné varianty pro vymezení venkova, výběr ukazatelů pro hodnocení rozdílů mezi městským a venkovským prostorem a jejich záměrem bylo vyvolat diskusi za účasti odborníků z řad uživatelů statistických dat, především z vysokých škol, vědeckých ústavů a dalších státních institucí. Do diskuse se zapojili i pracovníci krajských úřadů.

Cílem této publikace je ukázat, jaký je venkov v Olomouckém kraji. Zda se při zvoleném vymezení jeví homogenní, či byly zjištěny významné rozdíly mezi venkovskými obcemi v bezprostřední blízkosti velkých měst a obcemi vzdálenými. Pozornost byla věnována i tomu, zda se ve statistických datech projevují rozdíly mezi městským a venkovským prostorem a mezi venkovskými obcemi v různých oblastech kraje (např. zda se liší venkovský prostor v oblasti Jeseníků od venkovského prostoru na Hané).

Jako **referenční období** byly pro potřeby této analýzy zvoleny roky 2001 až 2008, v některých případech však data za celý tento časový úsek nejsou k dispozici. Datovým zdrojem části významných ukazatelů je pouze Sčítání lidu, domů a bytů. To sice proběhlo již v roce 2001, ale jeho výsledky není možné nahradit novějšími daty, neboť jiný zdroj neexistuje. Vzhledem k faktu, že jde o první rozsáhlejší studii ČSÚ zabývající se venkovem v kraji a také k omezenému množství srovnatelných časových řad (především za ekonomické a environmentální prostředí), věnovali autoři prioritně pozornost analýze současného stavu, vývojové tendence jsou stručně naznačeny jen ve vybraných oblastech (populační vývoj, trh práce). Pro hlubší zachycení vývoje venkova se otevírá prostor po zpracování výsledků bližícího se populačního a bytového censu.

Autoři odpovídají na **základní otázky**:

1. Jak významnou roli v kraji zaujímá venkovský prostor, jaké jsou hlavní rozdíly mezi městským a venkovským prostorem kraje?
2. Existují uvnitř venkovského prostoru kraje významné regionální rozdíly?
3. Co je charakteristické pro zemědělství a lesnictví v kraji?
4. Jaké ukazatele má k dispozici statistika pro porovnání rozdílů mezi městským a venkovským prostorem?

Úvodní kapitola stručně seznamuje s problematikou vymezení venkova v obecné rovině (strategické dokumenty na národní a regionální úrovni) i s konkrétním vymezením použitým v této publikaci.

Ve druhé kapitole je největší prostor věnován tomu, jak se v jednotlivých okruzích statistických ukazatelů liší venkovský a městský prostor, který je členěn podle okresů a správních obvodů pověřených obecních úřadů. V Pardubickém kraji je na rozdíl od ostatních krajů České republiky věnována pozornost i přechodnému prostoru, zahrnujícímu obce, tvořící zázemí velkých měst, které by podle základních kritérií náležely do venkovského prostoru, avšak intenzivní bytová výstavba a na ni navazující přírůstek počtu obyvatel tyto obce odlišuje od tradičních periferních obcí. Varianta vymezení venkova na úrovni Pardubického kraje byla vybrána ve spolupráci s odbornými pracovníky krajského úřadu.

Pro posouzení postavení venkova v Olomouckém kraji v celostátním kontextu byla do publikace zařazena samostatná kapitola věnovaná mezikrajskému srovnání, kde byl venkov v zájmu srovnatelnosti jednotlivých krajů vymezen jednotně pro všechny kraje poněkud odlišně od kapitoly věnované venkovu v rámci kraje.

Součástí publikace je též kapitola věnovaná zemědělství a lesnictví, neboť tato odvětví jsou koncentrována do venkovského prostoru. Pro jejich zpracování byla využita data ze Strukturálního šetření v zemědělství 2007, která byla doplněna údaji ze standardních statistických zjišťování.

Závěr publikace tvoří přehled statistických ukazatelů, které má ČSÚ k dispozici až do úrovně obcí a lze z nich agregovat libovolná území. Celá analýza je doplněna grafy a kartogramy souvisejícími s danou problematikou.

Obdobná analýza byla zpracována i v ostatních krajích České republiky (s výjimkou Hlavního města Prahy). Na přípravě publikace pracovníci oddělení regionálních analýz a informačních služeb v jednotlivých krajích spolupracovali s partnerskými pracovišti v ústředí ČSÚ – Odborem statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí a Odborem veřejných databází.

Vedle tištěné a elektronické formy naleznete naše publikace na internetových stránkách:

www.olomouc.czso.cz